

בס"ד, י"ד אלול תש"פ
'פ/1673-25-2

הנחיות הלכתיות ערב ראש השנה תשפ"א

בימים אלו עולות על שולחנו שאלות רבות בנוגע לתפילות ולמצות תקיעת שופר בימי ראש השנה בתקופה קשה זו של נגיף הקורונה, לקיימם כמצות חכמים, ועל פי הוראות השמירה וההגבלות של משרד הבריאות.

ראשית, הנני להבהיר בזאת כי יש לשמוע להנחיות משרד הבריאות, לחבוש מסכה, לשמור על ריחוק של כמה מטרים בין האחד לרעהו, לפתוח את כל החלונות בביהכ"נ, כדי שחלילה לא ידביקו האחד את השני, ולצערינו כבר קרוב לאלף מתו במגיפה הזו בעוה"ר, וכל מי שאינו חובש מסיכה ולא שומר מרחק וכל כיו"ב, ובגלל זה הדביק אחרים, ובפרט אם הדביק מי שיש לו מחלות רקע וגרם למותו שעוונתו חמור מאד.

תורתנו היא תורת חיים, ומצוה אותנו "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", ועוד אמרה התורה, "וחי בהם", ודרשו חכמים בגמ' יומא פה: ולא שימות בהם. ולכן פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, חולה שיש בו סכנה אוכל ביום הכפורים, מחללים שבת על חולה שיש בו אפילו ספק סכנה. וכמו שכתב הרמב"ם (פרק ב מהלכות שבת הלכה ג) בזה הלשון: "ואסור להתמהמה בחילול שבת לחולה שיש בו סכנה, שנאמר 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ולא שימות בהם'.

וכבר כתבו התוספות (ב"ק כג.) "יותר יש לאדם ליזהר עצמו שלא יזיק אחרים משלא יוזק", ובודאי שבכלל האיסור להזיק את חברו, גם החובה למנוע מצב העלול להדביק את חברו במחלה ח"ו.

סליחות

- הנמצאים בבידוד, יכולים לצאת ידי חובה דרך הטלפון ושאר אמצעי התקשורת.

התרת נדרים

- הנמצאים בבידוד, יכולים לצאת ידי חובה דרך הטלפון ואמצעי התקשורת, באופן שיאמרו עם הציבור את נוסח ההתרה, והמתירים יכוונו להוציא את כל השומעים והמשתתפים בכל דרך שהיא.

בתי כנסת

- יש לחלק את ציבור המתפללים באופן שיעמוד בדרישות משרד הבריאות.
- יש להעדיף לארגן מנינים בשטח פתוח ומוגדר, ולדאוג להצללה ולאוויר טוב, ושלא תהא השמש קופחת על ראש המתפללים, ולוודא ככל האפשר שיהיה מקום נוח נקי ומסודר להתפלל שם.
- על מנת להכיל את מקסימום המתפללים, רצוי לארגן שני מנינים, הראשון בנץ החמה והשני לאחריו. ובמנין הנץ יקצרו ככל שניתן.

תפילות

- במקום הצורך, כגון כשיש חום גדול ויש לקצר את השהות ההמונית, הגבאים יקצרו במכירת המצוות ובמי שברך.
- יש לקצר במנגינות ובפיוטים ולא להאריך בהם וקודם חזרת הש"ץ יאמרו רק את הפיוט 'אתאנו לחלות', ולא יעזרו לש"ץ בסיום כל קטע כנהוג.
- הרבנים יקצרו בדרשה שקודם התקיעות, אלא יזרוזו את העם בדברים קצרים לעוררם לתשובה ולכוון לצאת י"ח והוראות ההלכה וכגון שלא לענות ברוך הוא וברוך שמו על הברכות של התוקע וכיוצא. וכן, יאמרו פעם אחת את המזמור שקודם התקיעות. וידלגו על אמירת הלשם יחוד, אלא יאמרו מיד ויהי נועם ויתחילו לתקוע.

תקיעת שופר

- רבני הערים והמושבים ישתדלו לעודד את היודעים לתקוע על פי כל דיני התקיעות, שישתדלו לזכות את הרבים לתקוע בכמה וכמה מניינים כפי כוחם, להוציא את הרבים ידי חובה, ותבוא עליהם ברכת טוב.
- יש להזהיר את הציבור להתרחק מהתוקע לבל יותז עליהם מהרוק היוצא מהפה הרחב של השופר. ורק במקום שאין ברירה אחרת והמקום צפוף מאד, יכולים להורות שהש"צ יתקע בשופר עם כיסוי המסכה על קצה השופר וזאת בתנאי שהמסכה תהודק הדק היטב בגומייה שלא ייכנס מהמסכה לתוך השופר אפי' במעט, וכמו כן יש להיזהר ולהקפיד לבדוק זאת כבר מערב יו"ט שלא נעשה ע"י המסכה שינוי כל שהוא בקול השופר. (ובפרט כפי הנראה שיש לעשות כן רק במסכה הנפוצה בציבור כירורגית אוניברסלית המצויה כיום).
- זמן תקיעת שופר מהנץ החמה ועד שקיעתה. והמתפלל ביחידות יכול לשמוע קול שופר גם קודם התפילה.
- יחיד שהתוקע בא לתקוע עבורו, צריך לעמוד בשעת התקיעות. התוקע להוציא את האחרים ידי חובה, יברך עבורם ברכת לשמוע קול שופר וברכת שהחיינו.
- יחיד השומע קול שופר, אם התוקע מכווין להוציא את כל השומעים והשומע מתכווין לצאת, יוצא ידי חובה, אפילו באופן שהתוקע נמצא רחוק מביתו, כי אין שיעור מרחק לשמיעת קול שופר.
- חולה או הנמצא בכידוד או בקבוצת סיכון גבוהה, שאינו יכול להגיע לבית הכנסת, יתפלל את כל התפילות בביתו, וישתדל להשיג תוקע שיוכל לתקוע לו סמוך לביתו וישמע התקיעות דרך החלון או בכל דרך שלא מסכנת אותו. גם כשדלת הבית הסגורה יוצאים יד"ח בשמיעת קול השופר.

תפילת מוסף

- המתפלל ביחידות אינו יכול להתפלל לפני שלש שעות.
- המתפלל ביחיד אסור לו להפסיק לשמוע קול שופר וכל שכן שאסור לו לתקוע לעצמו.

נשים

- הנוהגות בכל שנה להגיע לבתי הכנסיות לתפילות הימים הנוראים, אינן חייבות לבוא לבית הכנסת ואינן צריכות התרה על כך.
- מכיוון שהנשים אינן חייבות בתקיעות, אם אין מקום בבית הכנסת, יש אפשרות לקבוע תקיעות מיוחדות לנשים אחר"צ. והתוקע לנשים לא יברך להן את הברכות, אלא א"כ נמצא אדם נוסף במקום שלא שמע תקיעות.

תשליך

- במקום שיש עירוב, אומרים תשליך ביו"ט ראשון שחל בשבת. והמבודדים יכולים לומר ביחידות בביתם ליד קערת מים או ברז פתוח.

בתפלה לבורא עולם שישלח רפואה שלימה לכל החולים, ויעצור המגפה והמשחית מעלינו ומעל כל ישראל, ומעל כל יושבי תבל, ונשמע בשורות טובות ישועות ונחמות, ונכתב ונחתם בספר החיים והשלום, ויקבל תפלותינו ברצון בגאולה השלימה בקרוב, אמן.

בברכת התורה,

יצחק יוסף
הראשון לציון
הרב הראשי לישראל

